

Speakerscorner

Hoe vertel ik het mijn pensioenfonds?

Beheerders van pensioenfondsen in Nederland tonen niet of nauwelijks belangstelling voor aandelenpakketten met een duurzaamheidslabel. Daarom leggen bedrijven met een duurzaamheidsbeleid het zelf nog maar eens uit. Zij stellen: wij zijn meer waard geworden. Wij verminderen op lange termijn risico's voor de beleggers. In ons duurzaamheidsverslag staat informatie die een serieuze belegger beslist moet lezen. Beleggers die hier geen rekening mee houden, mogen niet beweren in het belang van de toekomstige gepensioneerden te handelen.

Door Jan Bom Fotografie door Chris de Bode

Akzo Nobel

André Veneman in de hal van het hoofdkantoor van Akzo Nobel: "Bestuursvoorzitter Hans Wijers wordt intern al mister People Planet Profit genoemd."

Naam: André Veneman (1958)
Functie: Directeur Corporate Social Responsibility
Bedrijf: Akzo Nobel
Speakerscorner: "Alle 65.000 medewerkers kennen onze *Business Principles*; ook nieuwe collega's moeten beloven onze gedragscodes na te leven. Voor ons veiligheids- en milieubeleid geldt in alle fabrieken wereldwijd dezelfde standaard: zowel in Azië, in Europa als in de VS. Ons energiebeleid heeft tot resultaat dat wij nog maar 87 procent van de energiebehoefte hebben sinds de peildatum 1990. En 60 procent van het energieverbruik wordt opgewekt door energiebronnen waaruit geen of weinig broeikasgas vrijkomt. Dat scheelt kosten. In het Botlekgebied zijn we samen met een partner bezig met de ontwikkeling van een brandstofcel-centrale. In Brazilië gebruiken we energie uit biomassa, in Scandinavië en Amerika veel energie uit waterkracht en in Australië zonnepanelen. En we zijn leider in een Europees researchproject naar flexibele zonnepanelen, die je als een tapijt kunt uitrollen. Flinterdun materiaal.
"Deze zomer publiceren wij ons eerste maatschappelijke verslag, volgens richtlijnen van de Global Reporting Initiative (GRI). En natuurlijk willen we ons beleid illustreren met aansprekende voorbeelden. Met Unicef werken we samen om jodium aan zout toe te voegen in gebieden waar kinderen hersenbeschadiging oplopen door jodiumtekort. In Kameroen loopt nu een onderzoek waar ijzerchelaten aan meel toegevoegd worden, om bloedarmoede bij kinderen voorkomen. Zo hebben we ook een systeem ontwikkeld voor waterzuivering: *Solar Dew*. Dat kan een bijdrage leveren aan de Millenniumdoelstelling: schoon drinkwater voor de armen. In Colombia hebben we jeans fabrieken om werkloosheid onder de lokale bevolking terug te dringen. Zo zijn er in totaal 170 projecten waarbij we onze lokale gemeenschappen ondersteunen.
"De beste voorbeelden zien we als we met onze kernproducten een bijdrage aan MVO leveren: bijvoorbeeld poederverven waar geen oplosmiddelen voor nodig zijn. Of *marker vaccins* waardoor bij een epidemie zoals de mond en klauwzeer en varkenspest geen dieren gedood hoeven te worden. Met een simpele test kun je zien dat de dieren eerder een vaccin hebben gekregen.
"De ontwikkeling van ons duurzaamheidsbeleid krijgt alle aandacht: onze CSR Council (*corporate social responsibility*) onder voorzitterschap van de CEO zelf, Hans Wijers, stelt het wereldwijde beleid, de kern activiteiten en de doelstellingen vast. We zijn ervan overtuigd dat we met deze verankering van ons duurzaamheidsbeleid kansen benutten en bedrijfsrisico's voorkomen. Dit is natuurlijk ook belangrijk voor onze beleggers. Minder afvalproblemen, minder energieverbruik en minder grondstoffenverbruik maakt ons aandeel meer waard. Een inkoppertje."

E-mail: andre.veneman@akzonobel.com

David Brilleslijper voor het hoofdkantoor van Delta Lloyd: "Over vijf jaar zullen we zien dat pensioenfondsen zijn gaan kiezen voor duurzaamheidspakketten in gradaties, controleerbaar voor bestuur en deelnemers."

Naam: David Brilleslijper (1965)
Functie: Directeur Corporate Communications
Bedrijf: Delta Lloyd
Speakerscorner: "Pensioenfondsen kiezen voor een heel geleidelijk proces van verandering. Er zal voor pensioenfondsen geen *wake up call* zijn, geen revoluties. Ook is er schrik voor wat op dit moment onder ethische beleggingen wordt verstaan. Fondsbeheerders die de opdracht hebben een beter beleggingsresultaat dan de index te halen, voelen niet veel voor het opleggen van beperkingen. Dat krijg je, wanneer je bepaalde ondernemingen gaat uitsluiten. Maar de institutionele beleggers ontkomen toch niet aan de ontwikkeling. Met de komst van corporate governance regels zie ik ook steeds meer openheid bij de pensioenfondsen komen. Ik voorspel dat deelnemers of besturen steeds meer vragen over het duurzaamheidsgehalte van het fonds gaan stellen."

Zeker nu de resultaten van duurzaam beleggen niet onderdoen voor die van traditionele beleggingsfondsen. Zo scoren de sinds 1988 al door Delta Lloyd gemanagede Triodos fondsen qua driejaarsrendement in de top vijf van hun referentiegroep (inclusief traditionele fondsen). Een vervolgvraag is dan logisch: in hoeverre zijn de beleggingen eigenlijk duurzaam? Ik zie twee lijnen opdoemen. De eerste lijn is dat de standaard beleggingen steeds duurzamer worden. Grote ondernemingen zijn de afgelopen jaren al behoorlijk opgeschoten met het uitzetten van een duurzaam bedrijfsbeleid. Zij maken dat bovendien in duurzaamheidsverslagen controleerbaar. Ook als aanbieder van beleggingsfondsen maken wij het beleid transparanter. Al onze institutionele klanten en de particuliere beleggers van onze OHRA beleggingsfondsen kunnen *on line* zien in welke ondernemingen of fondsen belegd wordt en zo

ook de duurzaamheid van die beleggingen beoordelen. Als andere ontwikkeling zie ik bij de pensioenfondsen duurzaamheidsbeleid in gradaties ontstaan. Het zou kunnen in vijf stappen. Pakket één is dan: niet duurzaam. Pakket vijf: zeer duurzaam. Daartussen zit de nuance. Ook dat is controleerbaar. Een pakketkeuze kan groeien, in een tempo dat bij fondsen past. Zo blijft de continuïteit bestaan waar pensioenfondsen zo aan hechten. Geef die ontwikkeling eens vijf jaar. Wij bieden als Delta Lloyd sinds kort ook een speciaal duurzaam beleggingsfonds aan voor institutionele beleggers als pensioenfondsen. Langzaam zie je beleggingen die kant op schuiven. Ook wij hebben samen met ons pensioenfonds inmiddels voor ruim twintig miljoen euro in dit ethische beleggingsfonds ondergebracht."

E-mail: david_brilleslijper@deltalloyd.nl

Essent

Naam: Henk Grimberg (1947)

Functie: Productmanager Duurzame energie Zakelijk

Bedrijf: Essent

Speakerscorner: “Deze dampende hoop boomschors en zaagafval zegt al genoeg. Het dampst omdat er nog calorische waarde in zit, oftewel: energie. Die halen wij er met onze biomassa-centrale uit. Het is een Fins proces, waarbij het houtafval in een 40 meter hoge ketel wordt geblazen en zich daar mengt met gloeiend zand van 800 graden. Het hout ontvlamt onmiddellijk. De vuurzee verwarmt de pijpen met water die langs de wanden lopen. Water wordt stoom. De stoom drijft een turbine aan. Een gigantische dynamo zet de beweging om in stroom. Goed voor 60.000 huishoudens. Het proces is CO₂-neutraal en houdt zichzelf in stand, 24 uur per dag, 7 dagen per week. Naast Cuijk heeft ons energiebedrijf nog twee loca-

ties waar schone biomassa wordt omgezet in Groene Stroom, in Maasbracht en Geertruidenberg. Essent is de enige stroomleverancier in Nederland met zulke grote biomassacentrales. Trouwens ook de energieleverancier die de afgelopen jaren veruut het meeste in de productie van duurzame energie in Nederland heeft geïnvesteerd. Andere leveranciers moeten hun groene stroom grotendeels in het buitenland kopen. Essent heeft daarmee een voordeel, nu niet langer meer de afname wordt gesubsidieerd, maar de onderneming die de groene stroom maakt. De capaciteit van de biomassa-centrale is voldoende om al het snoeihout uit gemeentelijke plantsoenen en de zaagresten van houtzagerijen in Nederland te verwerken. “Natuurlijk blijven we zoeken naar nieuwe wegen. De grootste uitdaging zit hem nu in het groener maken van de conventionele kolencen-

trales. Zo hebben we het afgelopen jaar miljoenen geïnvesteerd in het vergroenen van de Amercentrale in Geertruidenberg. We maken in de ketel op verschillende hoogten gaten, om ook daar biomassa in te blazen. Dat kunnen kokosdoppen zijn, maar ook gewoon tuinafval. Daar is in Nederland inmiddels een overschot ontstaan. Wij hebben op dit moment 6 procent van onze kolenbehoefte vervangen door biomassa. Bedenk eens wat dat aan CO₂-emissie scheelt. Dat maakt onze onderneming waardevoller, want CO₂ uitstoten kost geld. En tuinafval ophalen is goedkoper dan kolen kopen. Zo simpel is dat. Onze aandeelhouders (provincies en gemeenten) kunnen er blij mee zijn. En mijn eigen pensioenfonds, het ABP, zal zeker interesse in aandelen Essent hebben als deze op de beurs komen.”

E-mail: henk.grimberg@essent.nl

Henk Grimberg voor de Biomassa-centrale in Cuijk: “Met deze houtresten leveren we groene stroom aan 60.000 huishoudens.”

Wat er zou moeten gebeuren

De vraag waarom pensioenfondsen niet duurzaam beleggen, roept niet alleen in Nederland vragen op. Het World Economic Forum, organisator van ‘Davos’, liet er door het Britse adviesbureau AccountAbility onderzoek naar doen. Half januari verscheen het onderzoek. De probleemschets bleek net zo interessant als de aanbevelingen.

Fondsmanagers wezen de onderzoekers op de opdracht van hun klanten, de pensioenfondsen. Een van hen zei: “Zolang mijn opdrachtgever van mij verwacht dat ik een prestatie neerzet die vergeleken wordt met korte termijnindexen, beleg ik natuurlijk met het oog op korte termijn resultaten.” Een andere: “Ik kan geen enkel pensioenfonds vinden dat geïnteresseerd is in niet-financiële analyses.” De overheersende angst om korte termijnwinst te missen, is zelfs zo sterk, dat daarbij echte economische waarde in het gedrang komt. Niet minder dan 78 procent van ondervraagde eindverantwoordelijken bij de fondsen gaven dit eerlijk toe. Niet minder dan 55 procent van de pensioenfondsmangers bekende duurzame projecten met een positieve ontwikkeling (*net present value*) te laten schieten als er met dezelfde inzet misschien snelle winst zou kunnen worden behaald.

Het World Economic Forum stelt in het rapport vast dat pensioenfondsen niet voldoen aan de eisen van *corporate governance* die zij stellen aan de ondernemingen waarin zij beleggen. Dit blijkt onder meer uit het gebrek aan openheid en inzicht in de werkelijke waarde van beleggingen. Deelnemers aan pensioenfondsen krijgen slechts in uitzonderlijke gevallen inzicht in de manier waarop hun eigen pensioengelden worden beheerd. Beslissingen over het beleggingsbeleid blijven beperkt tot het management van de fondsen zelf. Het is ook maar zelden dat besturen van fondsen functioneren als professionele controleurs. Met name Nederland wordt in dit verband door de rapporteurs genoemd. In ons land zitten namens vakbonden vertegenwoordigers in bedrijfstakpensioenfondsen en (soms) OR-leden in bedrijfspensioenfondsen.

Het rapport doet een reeks van aanbevelingen voor de pensioenfondsen. Dit zijn de belangrijkste, enigszins aangepast door de redactie van P+.

- Formuleer een internationale set van *good governance* principes voor pensioenfondsen. Deze vrijwillige Fonds Governance Code bevat waarborgen voor de wijze waarop het fonds op aandeelhoudersvergaderingen stemt en het beleggingsbeleid voert. Maak ook melding van de mate van professionalisme van de toezichhoudende bestuursleden, eventueel met het aanbieden van opleidingsmogelijkheden. Tenslotte moet de representativiteit van bestuursleden gewaarborgd zijn.
- Formuleer richtlijnen voor het beleggingsbeleid die sociale en milieuvriendelijke activiteiten van ondernemingen stimuleren.
- Verleng het mandaat van de *asset managers* richting uitstekende lange termijnbeleggingen, eventueel met een compensatie voor het niet behalen van korte termijn koerswinsten.
- Verlang een analyse van niet-financiële data (zoals die in duurzaamheidsverslagen staan) in het mandaat dat *asset managers* van een pensioenfonds krijgen.
- Stimuleer het ontwikkelen van nieuwe professionele kennis op het gebied van niet-financiële waardebeoordeling, ofwel door het trainen van de huidige investeringsanalisten, ofwel het opleiden van een nieuwe generatie specialisten op dit terrein.
- Stimuleer de aandacht voor niet-financiële aspecten van bedrijfsvoering op universiteiten, *business schools* en cursussen voor beursanalisten.
- Verbeter de informatievoorziening over de inhoud, het verzamelen en beoordelen van niet-financiële informatie, ook door de inhoud van duurzaamheidsverslagen mee te nemen.
- Verbeter de dialoog tussen analisten en corporate *investor relations officers* om tot een brede uitwisseling van gegevens te komen.

Bron: ‘Mainstreaming Responsible Investment’

P+ top 23 als beleggingspakket

Dat grote beursgenoteerde ondernemingen heel goed een duurzaamheidslabel kunnen hebben, bewijst de P+ top 23 nu al bijna drie jaar. (zie pagina 56). Op basis van continu onderzoek van SNS Asset Management tonen wij de bedrijven die binnen hun bedrijfstak het meeste werk van duurzaamheid maken. Selectiecriteria zijn gebaseerd op sociale, milieutechnische en ethische vragenlijsten.